

יכול לעשותם בימי אבלו: (9)

אם היו זיתיו הפוכין במעטן לצורך הכתישה, טוענין לו אותם קורה ראשונה בבית הבד.

והמשך הברייתא: רבי יהודה אומר: אף זורעין לו שדה ניר, שדה שכבר נחרשה, ושדה העומדת לפשתן, שאם לא תזרע עכשיו, אחר כך לא תהיה ראויה לזריעת פשתן.

אמרו לו חכמים: אף בשדה ניר ושדה פשתן לא יזרעו לו, שהרי אם לא תזרע שדה ניר בבכיר בתחילת העונה, תזרע באפל – באיחור, ולא יפסיד בה. וכן בשדה פשתן לא יפסיד שהרי אם לא תזרע פשתן תזרע ממין אחר (11).

ואם היה כדו עומד לגוף במגופה, מגיפין לו, וכן פשתנו שצריך להעלותו מן המשרה, וצמרו להעלות מן היורה, מעלין לו חביריו, ומרכיצים שדהו מושגניע עונת המים שלו, היינו בהגיע תורו של האבל להשקות את כל השדות בבקעה, יעשה אחר במקומו (10).

ולכן לא יזרעו לו בעת אבלו אף בשדות אלו.

וכל אלו הותרו מפני ההפסד שנגרם לחומרים הזקוקים למלאכת הבעלים.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם היו זיתיו הפוכין ואין שם אומן אלא הוא, האבל, וכן אם היה כדו לגוף ואין שם אומן אלא הוא, או פשתנו להעלות מן המשרה, וצמרו

ומבואר, שכל אלו אסורין לאבל, אף שמוותרין במועד, ובכללם, לטעון קורה ראשונה של בית הבד, וכרב שישא בר אידי.

10. רש"י מפרש, שהגיע יומו להשקות את כל הבקעה.

והרא"ש מבאר, שאין ההפסד מפני הזרעים שבה, שהרי דוקא בבית השלחין יש הפסד אם לא ישקוה תמיד, וכמו שלמדנו לעיל [ב], והברייתא הלא נשנית בסתם, אלא הפסד מים הוא, כלומר, שעל ידי כן יפסיד את המים שמתחלקים בין בני הבקעה דבר יום ביומו.

אבל הרמב"ן כתב, ש"הרבצה" הנזכרת כאן, איננה השקאה גמורה, אלא הוא זילוף מועט של מים על פני השדה קודם הזריעה, ואם לא ירביצה, יהיה נגרם הפסד לשדה, ואפילו בבית הבעל. ועיניין לעיל [ו ב] בעיקר הפירוש ד"הרבצה". ועיין עוד מגיד משנה [יו"ט ח ג].

11. רש"י מבאר, שהנידון הוא לענין הפסד מועט, שרבי יהודה הקיל וחכמים החמירו.

אפשר על ידי אחרים, וכן פסק הרמ"א יו"ד שפ ה, האם יהיה מותר לו לטרוח הרבה במלאכה].

9. הרמ"א [תקמב א] כתב לענין חול המועד, שיותר לעשות מלאכה בדבר האבד אפילו בשכר. וכתב שם הגר"א, שמקורו מברייתא זו. וביאר הקרן אורה כונתו, שהרי הדבר פשוט, שלא ימצאו אנשים שיעשו מלאכות גדולות כאלו עבור האבל, בחנם, ואם כן, יש ללמוד מאבילות למועד [שהיא קלה יותר, לדעת רב שישא], שהותר אפילו בשכר. אולם העיר על כך, שהרי האיסור בנטילת שכר הוא על הפועל, ולא על בעל הבית, ואם כן יש לומר, שדוקא באבילות יכולים הפועלים ליטול שכר חלף עבודתם, מאחר שהם אינם אבלים, מה שאין כן לענין מועד. ועיין דמשק אליעזר.